

A demokrácia kialakulása Athénban

A poliszok politikai **BERENDEZKEDÉSE**

- Kr. e. XII. századtól: **KIRÁLYSÁG**
- Kr. e. VIII. századtól: **ARISZTOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG** (a legtöbb poliszban)

A görög mitológia szerint Thészeusz egyesítette az attikai törzseket egy polisz-ba (Athén alapítója)

Thészeusz
legyőzi
Minotauruszt

A poliszok **BERENDEZKEDÉSE**

- Kr. e. VII-VI. századtól:

TÜRANNISZ (több poliszban)

(görög: zsarnokság) diktatórikus államforma az ókori Görögországban. Ez a monarchikus jellegű uralmi forma

Peisizisztratosz – az egyik athéni türannosz

POLGÁROK

arisztokraták

démosz
(kereskedők,
kézművesek,
parasztok)

BETELEPÜLTEK

RABSZOLGÁK

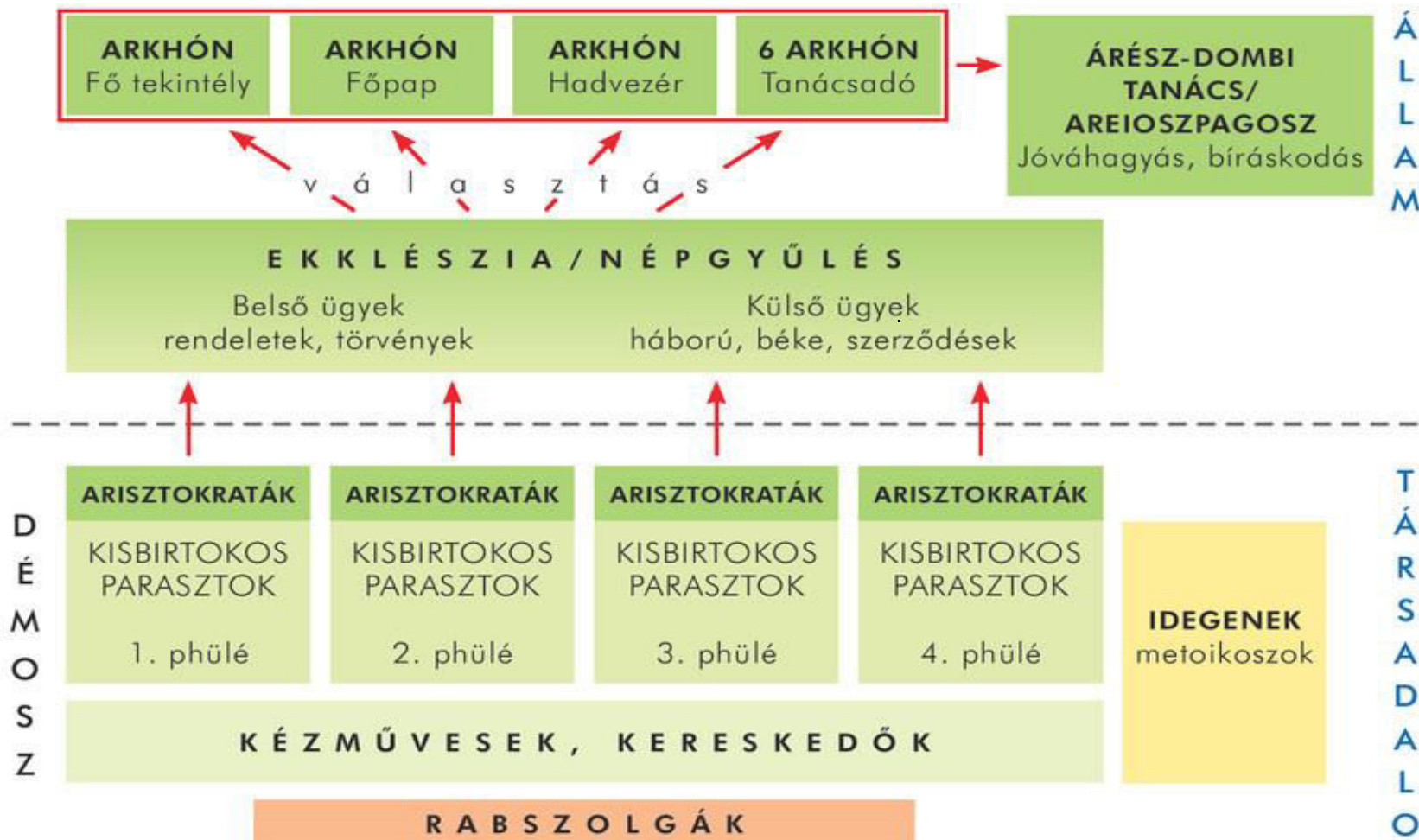
Athén társadalmi és földrajzi elhelyezkedése

ATHÉN

ATHÉN A KR. E. 7. SZÁZADBAN

ÁLLAM

Arkhón: az egykori királyi jogokat gyakorló választott vezető Athénban. Kezdetben örökös tisztség, majd a Kr. e. 7. században egy évre korlátozták hivatali idejét. Számuk Athénban egy, három, kilenc, végül tíz volt.

Árész-dombi tanács (Areiospagosz): a hivatalban lévő és leköszönt arkhónokból álló testület Athénban.

Ekkleszia: a közösség ügyeiről döntő gyűlés. Szerepe és összetétele egyre szélesebb körű lett.

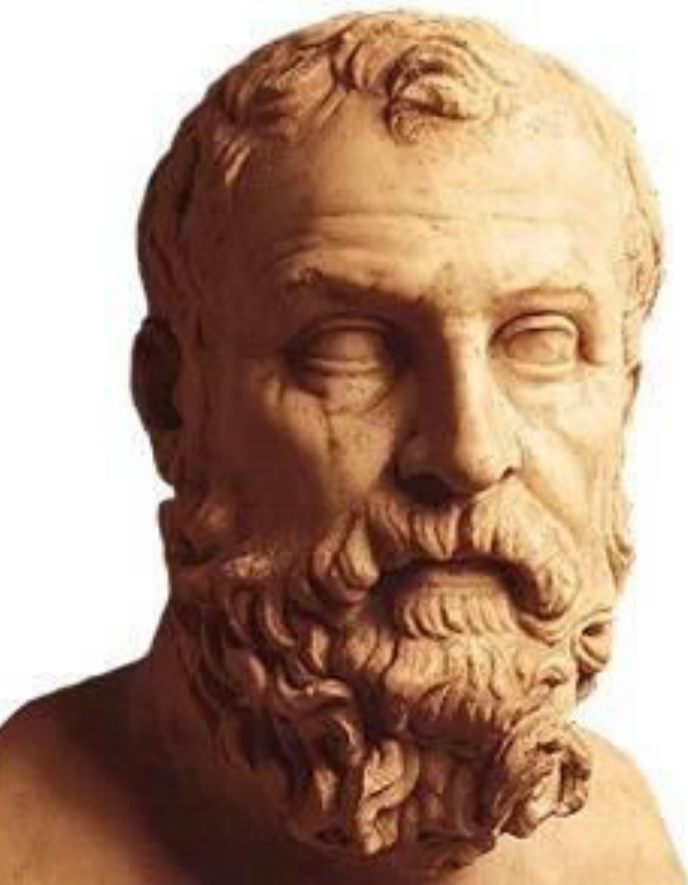
Phülé: a dór vándorlás után kialakult, nemzeti alapon szervezett törzs.

TÁRSADALOM

DÉMOSZ

A DÉMOSZ harca a politikai jogokért

- Kr. e. 621: **DRAKÓN** (athéni arkhón) - a szokásjog írásba foglalása (főképpen büntetőjogi törvények)
- A kisebb bűncselekményeket is halálbüntetés sújtotta („drákói szigor”)

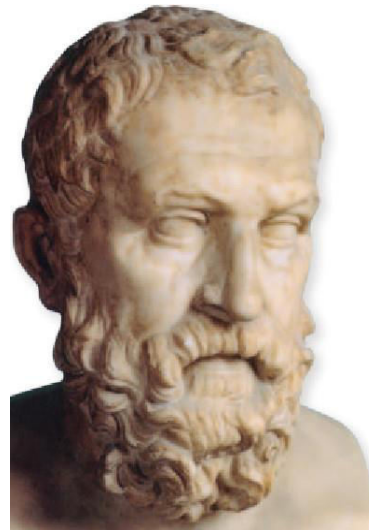
SZ2.

A drakóni törvények [Kr. e. 621] értelmében halálbüntetéssel sújtották a legcsekélyebb bűncselekményeket is. Így a munkakerülők, a zöldség- és gyümölcstolvajok ugyanolyan büntetést szenvedtek el, mint a templomrablók és a gyilkosok. [...] Mikor megkérdezték tőle, miért sújtott halálbüntetéssel oly sok vétséget, Drakón állítólag azt felelte, hogy szerinte a kis bűnök is megérdemlik a halálbüntetést, a nagyobbakra pedig nem talált súlyosabbat. (Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok)

A DÉMOSZ harca a politikai jogokért

- Kr. e. 594: **SZOLÓN** – timokratikus alkotmány
- **Timokrácia**: olyan politikai rendszer, amelyben az anyagi javak arányában részesülnek állampolgári jogokban az emberek.
 - 4 vagyoni osztály: jogok és katonáskodás alapja
 - vagyonbecslés
 - az arisztokrácia politikai súlya megmarad
 - az adósságok eltörlése („teherlerázás”)
 - az adósrabszolgaság eltörlése

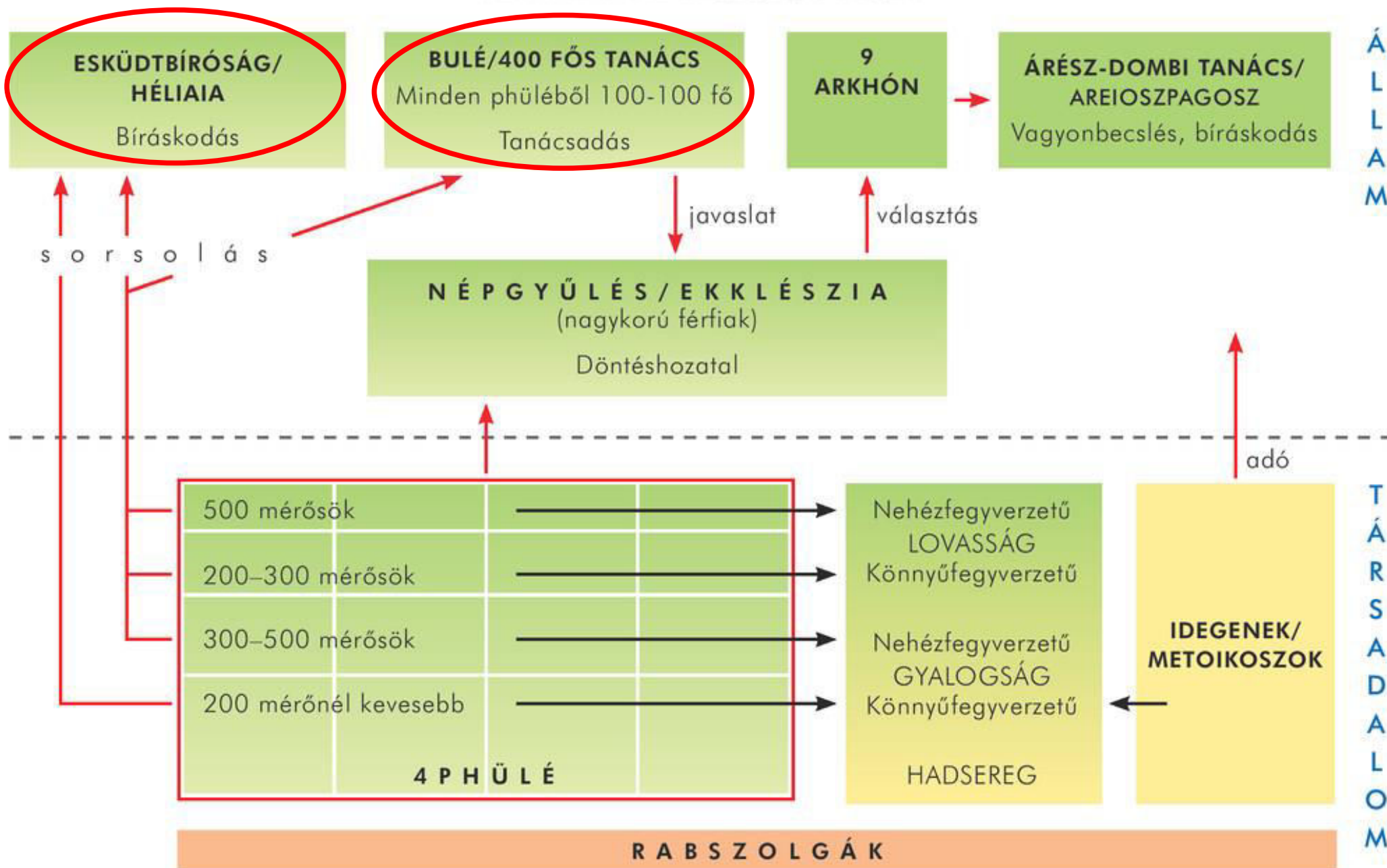
79.1. Szolón (Kr. e. 640 k. – Kr. e. 560 k.)
arisztokrata politikus, Kr. e. 594-ben arkhón volt

AZ ATHÉNI ÁLLAM SZOLÓN IDEJÉN

Á
L
L
A
M

T
Á
R
S
A
D
A
L
O
M

500 mérösök: azok a személyek, akiknek az éves jövedelme meghaladta az 500 mérőt gabonából, olajból, borból.
Bulé: választott testület, a népgyűlés elé terjesztett javaslatok előkészítésével gyakorolt politikai befolyást.
Esküdtbíró: a polgárok közül sorsolt személyekből áll, tagjai nem képzett jogászok.

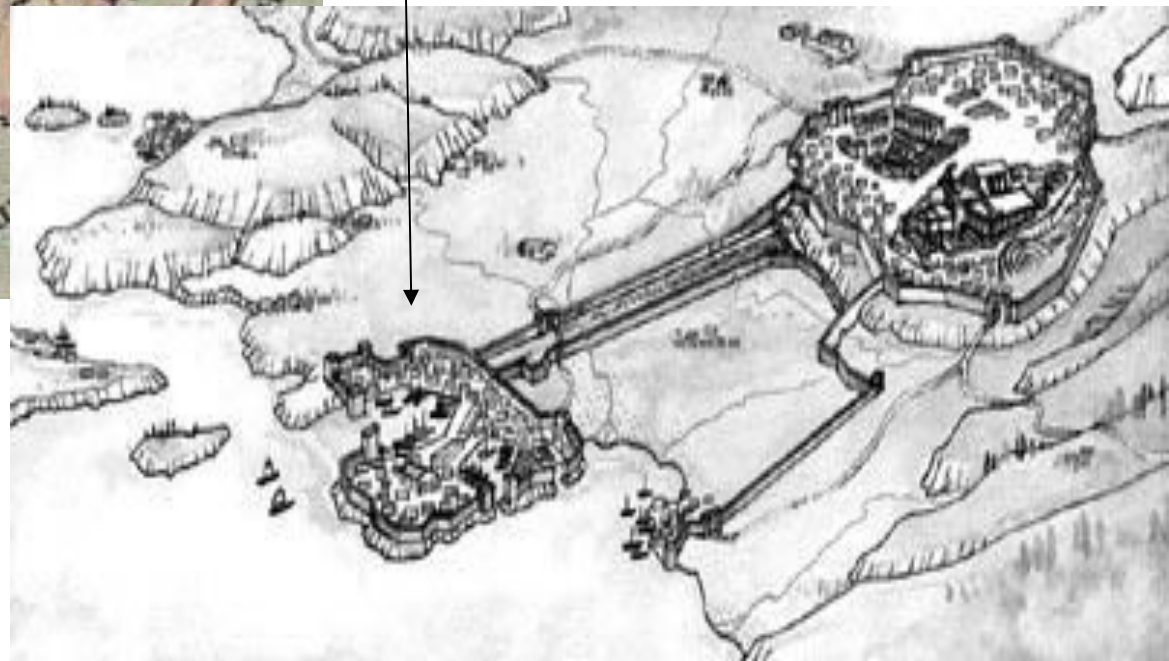
A DÉMOSZ harca a politikai jogokért

Kr. e. 560: **PEISZISZTRATOSZ** katonai erővel megszerzi a hatalmat – TÜRANNISZ

- színleg fennmarad a köztársaság
- saját híveit juttatja a tisztségekbe
- a démosz tagjainak kedvez (földosztás)
- az arisztokrácia háttérbe szorul (vagyonadó)
- belső békét teremt, építkezéseket rendel el

Fiait elűzik (Kr. e. 510)

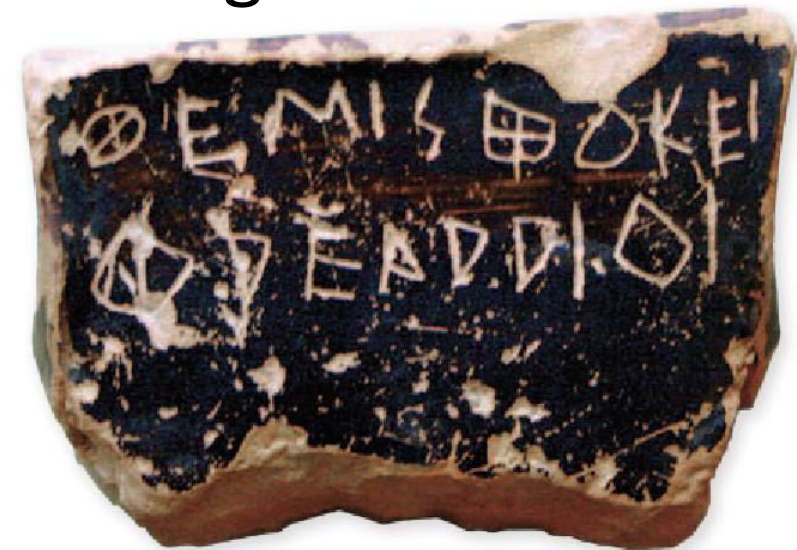
- az Akropolisz erősítése
- Pireusz
- vízvezeték
- flotta, hadsereg

- az Akropolisz erősítése
- Pireusz
- vízvezeték
- flotta, hadsereg

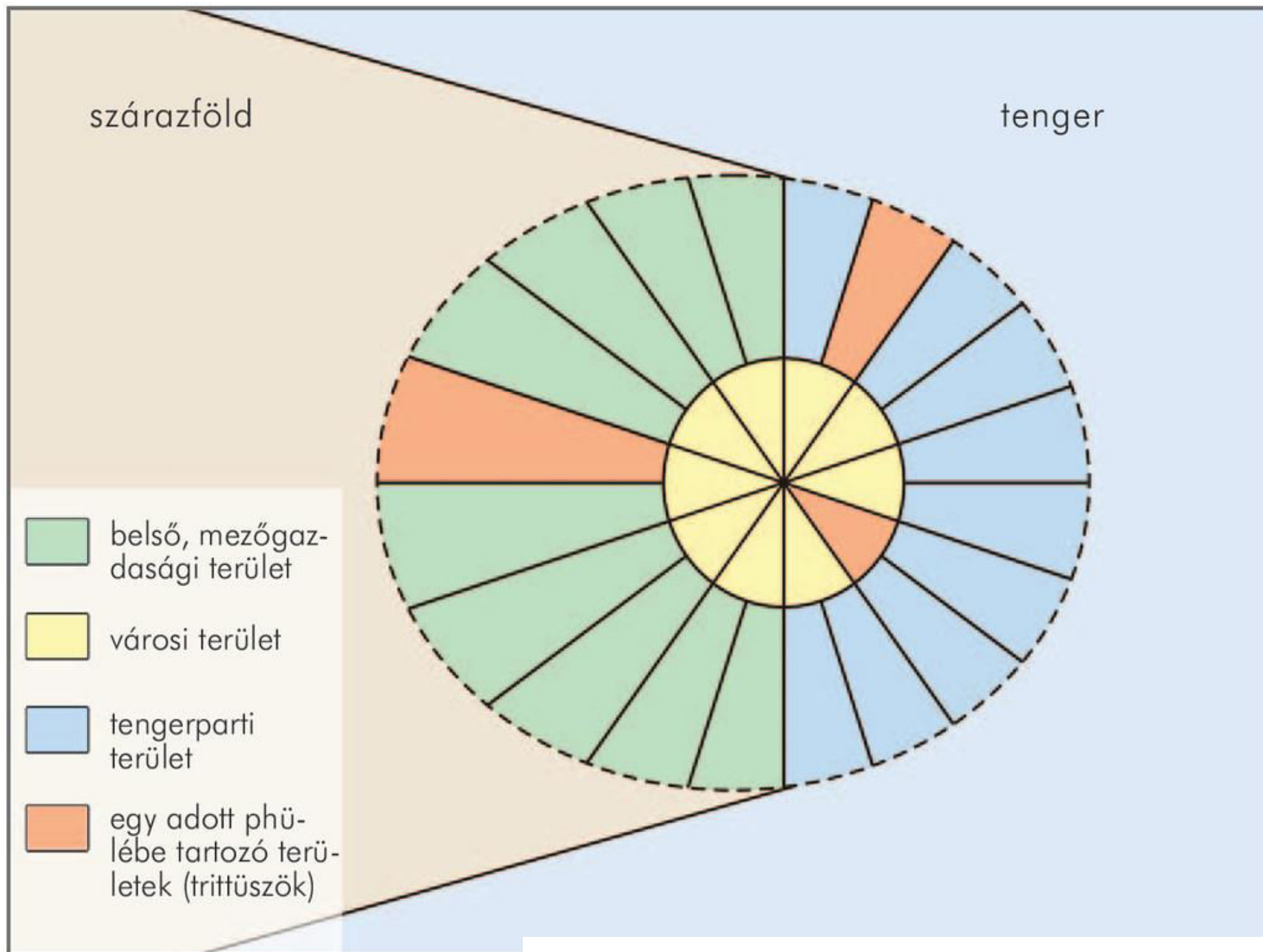
A DEMOKRÁCIA kialakulása

Kr. e. 508: **KLEISZTHENÉSZ** alkotmánya

- cserépszavazás (osztrakiszmosz) – *kiszavazták és 10 évre száműzték azt a befolyásos polgárt, akitől tartottak, hogy – ha hatalomra kerül, esetleg diktátor lehet belőle...*
- területi alapú választási, katonai rendszer
- a teljes jogú polgárok politikai egyenlősége
- közvetlen demokrácia (személyes részvétel)

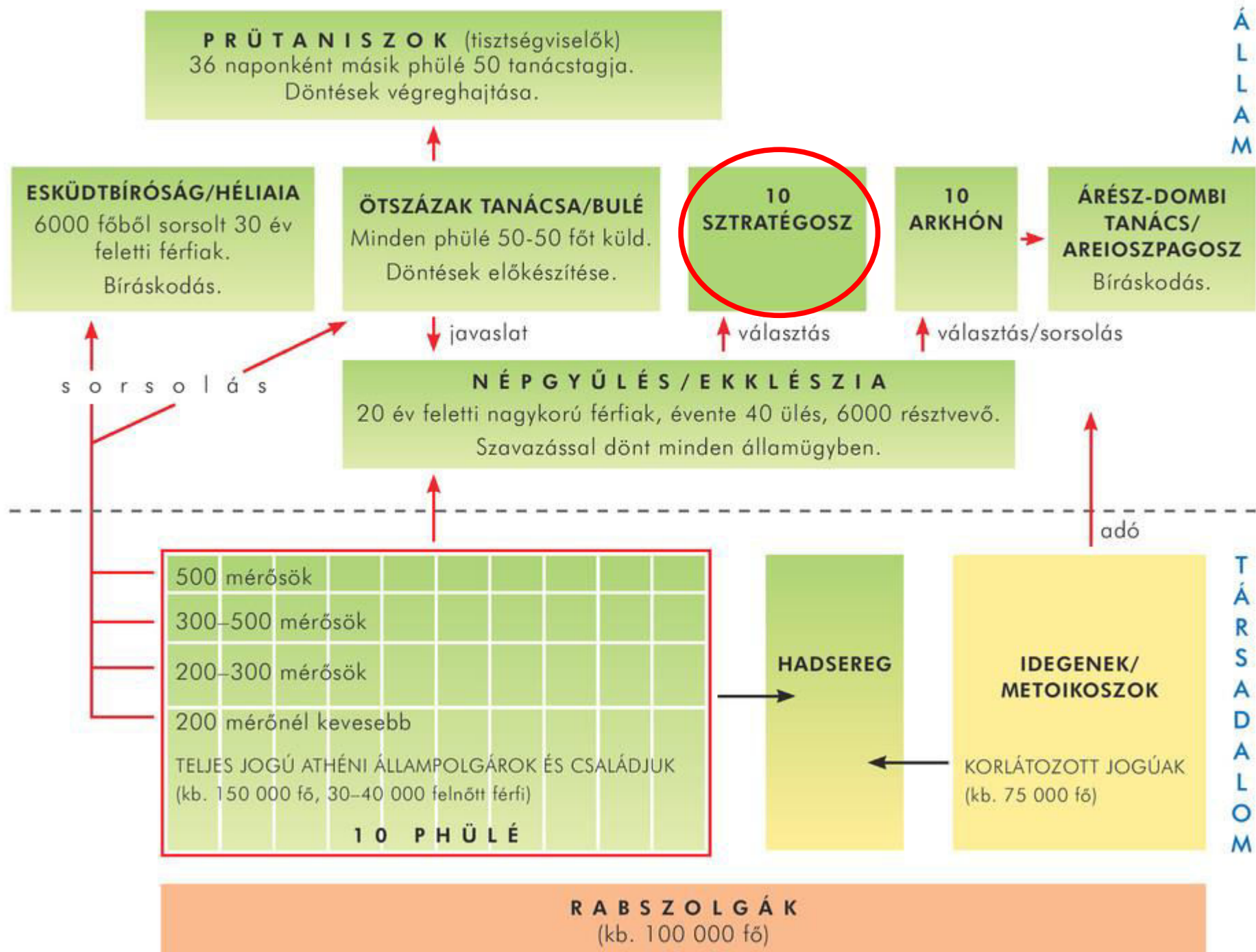

82.1. Osztrakon Themisztoklész nevével

82.2. Kleiszthenész phülé-beosztása a területi elv alapján

AZ ATHÉNI TÁRSADALOM ÉS ÁLLAM KLEISZTHENÉSZ KORÁBAN (KR. E. 508 UTÁN)

2.5. Periklész-kori sorsolás

Athénban már a Kr. e. 6. században a bulé tagjait és a heliaia esküdtjeit, Periklész korától pedig az arkhónokat is sorsológéppel sorsolták. Ez úgy zajlott, hogy a hivatalra jelentkező polgár behelyezte a nyílásba az azonosítására szolgáló bronzlapot, melyen a saját neve és az apja neve szerepelt. A sorsolást fekete és fehér golyókkal végezték. A golyók száma megegyezett a sorsolásra jelentkezőkével, és annyi volt köztük a fehér, amennyi tisztségviselőt ki kellett választani. A szerkezeten volt egy szűk csatorna, ebbe betöltötték az összekevert golyókat, amelyeket aztán egyenként engedtek ki. Felülről lefelé haladva az lett a kiválasztott, akinek a nevéhez fehér golyó került.

PERIKLÉSZ kora

- Kr. e. 444-től 15 alkalommal sztratégosz
- Napidíj (nem csak hivatalviselésért!)
- Bevételek növekedése
- Állami építkezések: Pheidiász: Parthenón, Athéné szobra

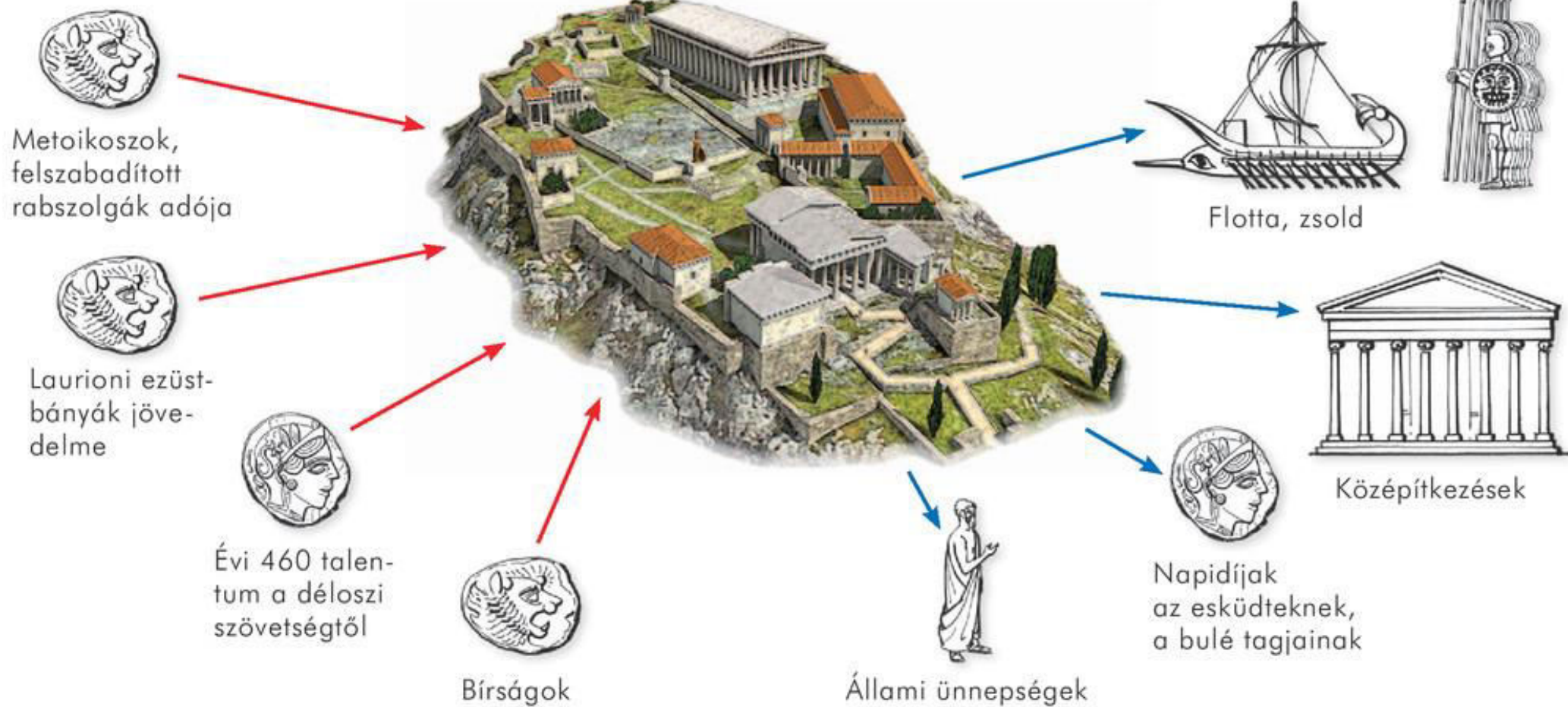
„Periklész tekintélyének titka elismert erkölcsi és szellemi fölényében rejlett, továbbá abban, hogy a legteljesebb mértékben megvesztegethetetlennek bizonyult, s bár a tömeget szabadsága korlátozása nélkül kormányozta, nem a tömeg irányította őt, hanem inkább ő a tömeget.”

(Thuküdidész)

84.1. Periklész portré

ATHÉN BEVÉTELEI ÉS KIADÁSAI PERIKLÉSZ IDEJÉN

Köszönöm a figyelmet!

